

Sygn. akt II Ca 667/13

WYROK

W IMIENIU RZECZYPOSPOLITEJ POLSKIEJ

Dnia 5 września 2013 r.

Sąd Okręgowy w Kielcach Wydział II Cywilny Odwoławczy

w następującym składzie:

Przewodniczący: **SSO Magdalena Bajor-Nadolska**

Sędziowie: **SO Małgorzata Klesyk**

SO Cezary Klepacz (spr.)

Protokolant: sekretarz sądowy Agnieszka Baran

po rozpoznaniu w dniu 29 sierpnia 2013 r. na rozprawie

sprawy z powództwa (...) Spółdzielni Mieszkaniowej w O.

przeciwko B. P.

o pozbawienie tytułu wykonawczego wykonalności

na skutek apelacji pozwanej od wyroku Sądu Rejonowego w Ostrowcu Świętokrzyskim z dnia 20 lutego 2013 r., sygn. akt I C 944/12

zmienia zaskarżony wyrok w punkcie I (pierwszym) w ten sposób, że pozbawia wykonalności opisany w nim tytuł wykonawczy w części zasądzonej od (...) Spółdzielni Mieszkaniowej w O. na rzecz B. M. (obecnie B. P.) rentę wyrównawczą w kwocie po 300 (trzysta) złotych miesięcznie wraz z ustawowymi odsetkami za okres od 1 października 2007 r. i oddala powództwo w pozostałej części; oddala apelację w pozostałym zakresie i zasądza od pozwanej na rzecz powódki kwotę 300 (trzysta) złotych tytułem kosztów postępowania apelacyjnego.

Sygn. akt II Ca 667/13

UZASADNIENIE

Wyrokiem z dnia 20 lutego 2013 r., sygn. akt I C 944/12, Sąd Rejonowy w (...) pozbawił wykonalności wyrok Sądu Okręgowego w K. Wydziału (...) z dnia 16 kwietnia 2002 r., sygn. akt V P 113/2000, zaopatrzonego w klauzulę wykonalności z dnia 2 czerwca 2011 r., zakresie punktów I i II, w części zasądzonej od (...) Spółdzielni Mieszkaniowej w O. na rzecz B. P. (w opisanym wyroku oznaczonej jako M.) kwotę 5.000 zł, tytułem zadośćuczynienia, z ustawowymi odsetkami oraz rentę wyrównawczą w kwocie po 300 zł miesięcznie z ustawowymi odsetkami – w całości oraz zasądził od pozwanej B. P. na rzecz powódki – (...) Spółdzielni Mieszkaniowej w O. kwotę 797 zł tytułem kosztów procesu.

Sąd Rejonowy ustalił, że wyrokiem z dnia 16 kwietnia 2002 r. Sąd Okręgowy w K. zasądził od (...) Spółdzielni Mieszkaniowej na rzecz B. M. (obecnie P.) kwotę 5.000 zł tytułem zadośćuczynienia oraz rentę wyrównawczą w kwocie po 300 zł miesięcznie z ustawowymi odsetkami od dnia 28 grudnia 2001 r. do dnia zapłaty. Wyrokowi temu w dniu 2 czerwca 2011 r. została nadana klauzula wykonalności. W oparciu o taki tytuł wykonawczy B. P. wszczęła przeciwko Spółdzielni egzekucję kwoty 2.400 zł tytułem renty za okres od 1 października 2007 r. do maja 2008 r., wraz z

odsetkami. Renta została zasądzona z tytułu śmierci ojca pozwanej, a pracownika powódki. Spółdzielnia zapłaciła dobrowolnie B. P. zadośćuczynienie i rentę należną do września 2007 r. włącznie.

Pozwana urodziła się w dniu (...) r. W okresie od 1 października 2002 r. do 6 czerwca 2007 r. studiowała na Uniwersytecie J. K. w K., na kierunku pedagogika, uzyskując tytuł magistra w dniu 6 czerwca 2007 r. Ukończyła dwie specjalizacje: pedagogika opiekuńcza i praca socjalna oraz resocjalizacja i profilaktyka społeczna. W okresie studiów pozwana utrzymywała się z renty wyrównawczej wypłacanej przez powódkę, renty socjalnej i stypendium socjalnego. Matka pomagała jej w utrzymaniu przekazując jedynie żywność. Już w czasie studiów B. P. zamieszkała razem ze swoim przyszłym mężem i oboje starali się utrzymywać samodzielnie. W dniu 10 sierpnia 2007 r. pozwana zarejestrowała się jako bezrobotna. W okresie od 21 sierpnia 2007 r. do 20 lutego 2008 r. odbywała staż, uzyskując stypendium. W październiku 2007 r. podjęła naukę w macierzystej uczelni na Wydziale (...) na rocznych niestacjonarnych studiach podyplomowych, na kierunku (...) które ukończyła w maju 2008 r. Były to studia płatne, a ich koszt wyniósł 2.100 zł. W dniu 04 października 2008 r. pozwana zawarła małżeństwo, przyjmując nazwisko P.. W kwietniu 2008 r. przeprowadziła się wraz z mężem do R., gdzie podjęła pracę w markecie jako kasjer-doradca. Jest tam cały czas zatrudniona.

Mając to na względzie, Sąd uznał, że obowiązek płacenia B. P. renty wyrównawczej przez (...) wygasł z początkiem października 2007 r. Pozwana w chwili ukończenia studiów magisterskich w czerwcu 2007 r. była pełnoletnia i uzyskała wykształcenie pozwalające na podjęcie pracy zarobkowej, chociaż nie można uznać, że już wtedy była w stanie podjąć taką pracę. Naturalną sytuacją jest bowiem, że każdy, kto uzyskał przygotowanie do wykonywania pracy, musi mieć odpowiedni czas na jej poszukiwanie, nie tylko w wyuczonym zawodzie. Należy więc przyjąć, że pozwana uzyskała możliwość podjęcia pracy zarobkowej najpóźniej w okresie trzech miesięcy od ukończenia studiów. Sąd Rejonowy uznał, że nie są słuszne twierdzenia B. P., iż obowiązek powoda powinien trwać jeszcze przez czas kontynuowania przez nią nauki na studiach podyplomowych, a więc do maja 2008 r. włącznie. Studia te służyły bowiem zdobyciu dodatkowych kwalifikacji, zwiększających możliwość znalezienia odpowiedniej pracy, nie zaś uzyskaniu samodzielności życiowej, którą należy brać pod uwagę przy ustaleniu czasu trwania obowiązku płacenia renty określonej w art. 446 § 2 k.c. Pozwana dokonała wyboru kształcenia i przyszłego zawodu, a co za tym idzie, możliwości znalezienia pracy po ukończeniu nauki. Nie można przyjąć, że wobec ograniczonych możliwości znalezienia pracy po ukończeniu wybranych studiów magisterskich, powódka powinna dalej świadczyć na rzecz pozwanej rentę wyrównawczą. B. P. zatrudniła się przy tym na stanowisku pracy nie związanym ze zdobytym przez nią dodatkowym wykształceniem na studiach podyplomowych.

Orzeczenie o kosztach procesu zapadło na podstawie art. 98 § 1 i 3, 99 i 108 § 1 k.p.c. oraz § 6 pkt 3 rozporządzenia Ministra Sprawiedliwości z dnia 28 września 2002 r. w sprawie opłat za czynności radców prawnych oraz ponoszenia przez Skarb Państwa kosztów pomocy prawnej udzielonej przez radcę prawnego ustanowionego z urzędu (Dz. U. nr 163, poz. 1349 ze zm.).

Apelację od tego orzeczenia złożyła pozwana, która wniosła o jego uchylenie i oddalenie powództwa, zarzucając naruszenie prawa materialnego poprzez orzeczenie w sprawie z powództwa przeciwegzekucyjnego o obowiązku nałożonym innym wyrokiem, z naruszeniem powagi rzeczy osądzonej (wyrok zasądający rentę nie został uchylony ani zmieniony w trybie art. 907 § 2 k.p.c.) oraz naruszenie prawa procesowego poprzez orzeczenie w sprawie zastrzeżonej dla sądu pracy.

W odpowiedzi na apelację powódka wniosła o jej oddalenie i zasądzenie od pozwanej kosztów postępowania apelacyjnego.

Sąd Okręgowy zważył, co następuje.

Apelacja co do zasady nie zasługuje na uwzględnienie.

Zgodnie z treścią art. 840 § 1 pkt 2 k.p.c., dłużnik może w drodze powództwa żądać pozbawienia tytułu wykonawczego wykonalności w całości lub części, jeżeli po powstaniu tytułu egzekucyjnego nastąpiło zdarzenie, wskutek którego zobowiązanie wygasło albo nie może być egzekwowane.

W doktrynie i judykaturze do zdarzeń powodujących wygaśnięcie zobowiązania zalicza się m.in. zmianę stosunków, z powodu których zobowiązanie albo obowiązki gaśnie.

Renta zasądzona od (...) Spółdzielni Mieszkaniowej O.na rzecz B. M.prawomocnym wyrokiem Sądu Okręgowego w K. z dnia 16 kwietnia 2002 r., wydanym w sprawie V P 113/2000, znajduje podstawę w art. 446 § 2 zdanie pierwsze k.c., który stanowi, że osoba, względem której ciążył na zmarłym ustawowy obowiązek alimentacyjny, może żądać od zobowiązanego do naprawienia szkody renty obliczonej stosownie do potrzeb poszkodowanego oraz do możliwości zarobkowych i majątkowych zmarłego przez czas prawdopodobnego trwania obowiązku alimentacyjnego. Świadczenie to zostało przyznane pozwanej w związku ze śmiercią jej ojca na skutek wypadku przy pracy. Jak stanowi przepis art. 133 § 1 k.r.o., rodzice obowiązani są do świadczeń alimentacyjnych względem dziecka, które nie jest jeszcze w stanie utrzymać się samodzielnie. Obowiązek ten trwa zatem dopóty, dopóki dziecko nie osiągnie samodzielności, tzn. nie zdobędzie odpowiadających jego uzdolnieniom i predestynacjom kwalifikacji zawodowych. Rodzice muszą przetołożyć na utrzymanie i wykształcenie dziecka, które mimo ukończenia 18 lat nadal zdobywa takie kwalifikacje, np. studiuje na wyższej uczelni.

Pozwana uzyskała zatem prawo do renty na czas prawdopodobnego trwania obowiązku alimentacyjnego jej zmarłego ojca, tj. do chwili usamodzielnienia się – uzyskania takich kwalifikacji, które umożliwiają utrzymanie.

Powołany w apelacji przepis art. 907 § 2 k.c. stanowi, że jeżeli obowiązek płacenia renty wynika z ustawy, każda ze stron może w razie zmiany stosunków żądać zmiany wysokości lub czasu trwania renty, chociażby wysokość renty i czas jej trwania były ustalone w orzeczeniu sądowym lub w umowie. Pozwana twierdzi, że tylko na podstawie tego przepisu powódka mogłaby wystąpić przeciwko niej z odpowiednim roszczeniem. Ze stanowiskiem takim nie można się zgodzić. Z pewnością roszczenie powódki nie zmierza do zmiany wysokości renty. Nie można też przyjąć, że chodzi tu o zmianę czasu trwania renty – ten bowiem został wyznaczony prawdopodobnym okresem trwania obowiązku alimentacyjnego rodzica względem dziecka. Sama skarżąca nie kwestionuje zaś tego, że wygasł obowiązek płacenia renty na jej rzecz przez powódkę.

W istocie zatem, biorąc pod uwagę, że B. P. wszczęła przeciwko (...) Spółdzielni Mieszkaniowej postępowanie egzekucyjne, domagając się ściągnięcia renty należnej jej za okres od października 2007 r. do maja 2008 r., spór między stronami dotyczy jedynie tego, kiedy wygasł obowiązek płacenia renty, a zatem, kiedy nastąpiło zdarzenie, wskutek którego zobowiązanie powoda wobec pozwanej wygasło.

Powództwo przeciwegzekucyjne jest prawnym środkiem niweczącym skutki prawomocnego orzeczenia. Badanie w trybie art. 840 sprawy prawomocnie zakończonej nie może prowadzić do jej ponownego merytorycznego rozpoznania, gdyż godziłoby to w powagę rzeczy osądzonej.

W rozpoznawanej sprawie Sąd nie badał merytorycznie orzeczenia, którym zasądzono rentę, a jedynie, kiedy upłynął okres, na jaki została ona przyznana. Wobec tego, dopuszczalne było w ramach tego postępowania czynienie ustaleń co do tego, kiedy zobowiązanie wygasło.

Odesłanie stron do odrębnego procesu, który miałby zmierzać do ustalenia, że obowiązek płacenia renty na rzecz B. P. wygasł, w sytuacji, gdy sama wierzycielka nie kwestionuje tej okoliczności, wykraczałoby, jak wcześniej podniesiono, poza zakres wyznaczony przez art. 907 § 2 k.p.c., a ponadto byłoby nieracjonalne, skoro w niniejszej sprawie wystarczyło jedynie zbadać, kiedy nastąpiło zdarzenie, wskutek którego zobowiązanie wygasło.

Sąd Okręgowy w pełni podziela ocenę Sądu pierwszej instancji, że obowiązek płacenia B. P. renty wyrównawczej przez (...) wygasł z początkiem października 2007 r. Pozwana w chwili ukończenia studiów magisterskich w czerwcu 2007 r. była pełnoletnia i uzyskała wykształcenie pozwalające na podjęcie pracy zarobkowej. Uwzględniając odpowiedni

czas potrzebny na poszukiwanie zatrudnienia, należy przyjąć, że uzyskała ona możliwość podjęcia pracy zarobkowej najpóźniej w okresie trzech miesięcy od ukończenia studiów. Obowiązek powoda nie powinien trwać jeszcze przez czas kontynuowania przez pozwaną nauki na studiach podyplomowych, a więc do maja 2008 r. włącznie, bowiem studia te służyły zdobyciu dodatkowych kwalifikacji, zwiększających możliwość znalezienia odpowiedniej pracy, nie zaś uzyskaniu samodzielności życiowej, którą należy brać pod uwagę przy ustaleniu czasu trwania obowiązku płacenia renty określonej w art. 446 § 2 k.c. Pozwana sama dokonała wyboru kształcenia i przyszłego zawodu. Nie można zatem przyjąć, że wobec ograniczonych możliwości znalezienia pracy po ukończeniu wybranych studiów magisterskich, powódka powinna dalej świadczyć na rzecz pozwanej rentę wyrównawczą, tym bardziej, że B. P. zatrudniła się na stanowisku pracy nie związanym ze zdobytym przez nią dodatkowym wykształceniem na studiach podyplomowych.

Rozstrzygnięcie, jaki charakter ma niniejsza sprawa (czy jest to sprawa z zakresu prawa pracy), nastąpiło już w postępowaniu przed Sądem pierwszej instancji (k.26). Z pewnością nie należy ona do żadnej z kategorii spraw wymienionych w art. 476 § 1 k.p.c.

Biorąc to pod uwagę, należało uznać apelację w części, w jakiej kwestionuje w ogóle możliwość rozstrzygnięcia o żądaniu zgłoszonym przez powoda w niniejszej sprawie, za bezzasadną, co skutkuje jej oddaleniem na podstawie art. 385 k.p.c.

Trafnie natomiast zarzuciła skarżąca, iż pozew w niniejszej sprawie zmierzał jedynie do pozbawienia wykonalności tytułu wykonawczego w zakresie renty należnej za okres od 1 października 2007 r., w związku z egzekucją wszczętą w sprawie (...) przez komornika sądowego przy (...) R. F., co wynika chociażby z wartości przedmiotu sporu wskazanej w pozwie (k.2), odpowiadającej kwocie wymienionej w zawiadomieniu dłużnika o wszczęciu egzekucji (k.4 akt komorniczych), bowiem bezsporne jest między stronami, że należności za wcześniejszy okres (zarówno co do zadośćuczynienia, jak i renty) zostały zapłacone B. P. przez (...) w O..

Ostatecznie zatem, na podstawie art. 386 § 1 k.p.c. zmieniono zaskarżony wyrok w punkcie I w ten sposób, że pozbawiono wykonalności opisany w nim tytuł wykonawczy w części zasądzającej od (...) Spółdzielni Mieszkaniowej w O. na rzecz B. M. (obecnie B. P.) rentę wyrównawczą w kwocie po 300 zł miesięcznie wraz z ustawowymi odsetkami za okres od 1 października 2007 r. i oddalono powództwo w pozostałej części, jako bezprzedmiotowe.

Zasądzone od pozwanej na rzecz powódki kwotę 300 zł tytułem kosztów postępowania apelacyjnego, na które składa się wynagrodzenie pełnomocnika, będącego radcą prawnym, na podstawie art. 98 § 1 i 3, 99 oraz 108 § 1 zdanie pierwsze k.p.c., przy uwzględnieniu § 6 pkt 3 w zw. z § 12 ust. 1 pkt 1 rozporządzenia Ministra Sprawiedliwości z dnia 28 września 2002 r. w sprawie opłat za czynności radców prawnych oraz ponoszenia przez Skarb Państwa kosztów pomocy prawnej udzielonej przez radcę prawnego ustanowionego z urzędu (tekst jedn.: Dz. U. z 2013 r. poz. 460).

SSO M. Klesyk SSO M. Bajor - Nadolska SSO C. Klepacz